

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

13. september 2018*

Eelotsusetaotlus – Tarbijakaitse – Direktiiv 93/13/EÜ – Ebaõiglased tingimused tarbijalepingutes –
Direktiiv 2008/48/EÜ – Maksekäsumenetlus lihtveksli alusel, mis tagab tarbijakrediidilepingust
tulenevad nõuded

Kohtuasjas C-176/17,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny
(Siemianowice Śląskie rajoonikohtu 1. tsiviilkolleegium, Poola) 17. veebruari 2017. aasta otsusega
esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 6. aprillil 2017, menetluses

Profi Credit Polska S.A. w Bielsku Białej

versus

Mariusz Wawrzosek,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president M. Ilešič, kohtunikud A. Rosas, C. Toader (ettekandja), A. Prechal ja
E. Jarašiūnas,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: ametnik R. Šereš,

arvestades kirjalikku menetlust ja 1. märtsi 2018. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, B. Czech ja S. Żyrek,
- Euroopa Komisjon, esindajad: A. Cleenewerck de Crayencour, K. Herbout-Borcak, G. Goddin ja
N. Ruiz García,

olles 26. aprillil 2018. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: poola.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2008. aasta direktiivi 2008/48/EÜ, mis käsitleb tarbijakrediidilepinguid ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 87/102/EMÜ (ELT 2008, L 133, lk 66; parandused ELT 2009, L 207, lk 14, ELT 2010, L 199, lk 40 ja ELT 2011, L 234, lk 46), artikli 17 lõiget 1 ja artikli 22 lõiget 1.
- 2 Taotlus esitati Profi Credit Polska ja Mariusz Wawrzoseki vahelises vaidluses maksekäsu avalduse üle, mille aluseks on M. Wawrzoseki allkirjastatud lihtveksel nende summade tasumiseks, mida selle äriühinguga sõlmitud tarbijakrediidilepingu täitmisel väidetavalt võlgnetakse.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Direktiiv 93/13

- 3 Direktiivi 93/13 põhjenduses 24 on täpsustatud:

„liikmesriikide kohtutel või haldusasutustel peavad olema piisavad ja tõhusad vahendid, et ebaõiglaste tingimuste seadmist tarbijalepingutes takistada“.
- 4 Direktiivi 93/13 artikli 1 lõike 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad ebaõiglasi tingimusi müüja või teenuste osutaja ning tarbija vahel sõlmitud lepingutes.
- 5 Direktiivi artikli 3 lõikes 1 on sätestatud:

„Lepingutingimus, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, loetakse ebaõiglaseks, kui see on vastuolus heausksuse tingimusega ning kutsub esile lepinguosaliste lepingust tulenevate õiguste ja kohustuste olulise tasakaalustamatuse, mis kahjustab tarbijat“.
- 6 Viidatud direktiivi artikli 6 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on oma siseriiklike õigusaktide alusel tarbijaga sõlminud, ei ole tarbijale siduvad ning leping on kõnealustel tingimustel lepinguosalistele jätkuvalt siduv ainult juhul, kui seda on võimalik jätkata nii, et see sisaldab ebaõiglasi tingimusi. [Liikmesriigid sätestavad, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole siseriiklikes õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduvad ning et leping jääb muus osas pooltele siduvaks, kui see saab kehtida ka ilma ebaõiglaste tingimusteta].“ [Tsitaati on parandatud Euroopa Kohtus, kuna direktiivi eestikeelne tõlge on ebatäpne.]
- 7 Sama direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt:

„Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.“

Direktiiv 87/102/EMÜ

- 8 Nõukogu 22. detsembri 1986. aasta direktiivi 87/102/EMÜ tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta (ELT 1987, L 42, lk 48; ELT eriväljaanne 15/01, lk 326) artiklis 10 oli sätestatud:

„Liikmesriigid, kes krediitdilepingutega seoses annavad tarbijale loa:

- a) teha makseid vekslite, sealhulgas võlakirjade abil;
- b) anda tagatist vekslite, sealhulgas võlakirjade ja tšekkide kujul,

tagavad tarbijale nõuetekohase kaitse kõnealuste vahendite kasutamise puhul nimetatud viisil.“

Direktiiv 2008/48

- 9 Nagu on täpsustatud direktiivi 2008/48 artiklis 1, on selle direktiivi eesmärk ühtlustada tarbijakrediiti käsitlevate liikmesriikide õigus- ja haldusnormide teatavaid aspekte.

- 10 Selle direktiivi artikli 3 punktis c on „krediitdileping“ määratletud kui „leping, millega krediidiandja annab või lubab anda tarbijale krediiti tasumise edasilükkamise, laenu või muu samalaadse finantstehingu vormis; välja arvatud teenuste pideva osutamise lepingud või samalaadsete kaupade tarnimise lepingud, mille kohaselt tarbija tasub selliste kaupade või teenuste eest osamaksetega kogu lepingu kehtivuse aja jooksul“.

- 11 Direktiivi artikkel 17 „Õiguste loovutamine“ näeb lõikes 1 ette:

„Kui krediidiandja krediitdilepingust tulenevad õigused või leping ise loovutatakse kolmandale isikule, on tarbijal õigus taotleda õiguste omandaja suhtes samasugust kaitset, nagu võimaldati talle esialgse krediidiandja suhtes, sealhulgas nõuete tasaarveldused juhul, kui need on asjaomases liikmesriigis lubatud.“

- 12 Direktiivi artikli 22 „Ühtlustamine ja käesoleva direktiivi sätete imperatiivsus“ lõikes 1 on sätestatud:

„Kuna käesolev direktiiv sisaldab ühtlustatud sätteid, ei või liikmesriigid oma siseriiklikus õiguses säilitada või vastu võtta käesolevas direktiivis sätestatud erinevaid sätteid.“

- 13 Direktiivi 2008/48 artiklis 29 on ette nähtud, et direktiiv 87/102 tunnistatakse kehtetuks alates 11. juunist 2010.

Poola õigus

- 14 Poola 17. novembri 1964.aasta tsiviilkohtumenetluse seadustiku (ustawa – kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. 1964, nr 4) muudetud konsolideeritud redaktsiooni (edaspidi „kpc“) artiklis 484¹ on sätestatud:

„[...]“

2. Kohtunik lahendab asja maksekäsmenetluses taotleja kirjaliku taotluse korral, mis on sõnastatud menetluse algatusdokumendis.

3. Kohtuasja arutatakse kohtuistungit korraldamata. [...]“

15 Kpc artikli 485 lõike 2 kohaselt:

„Kohus teeb maksekäsu ka nõuetekohaselt täidetud vekсли alusel tasumiseks kohustatud isiku suhtes, kui vekсли ehtsuses ja sisus ei ole alust kahelda.“

16 Selle seadustiku artikli 486 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui maksekäsu tegemise tingimused ei ole piisavalt täidetud, määrab kohtu esimees kohtuistungis kuupäeva, välja arvatud juhul, kui asja saab arutada ilma kohtuistungit korraldamata.“

17 Kpc artikli 491 lõige 1 näeb ette:

„Maksekäsuga kohustab kohus võlgnikku tasuma nõude summa koos kuludega kahe nädala jooksul alates maksekäsu kättetoimetamisest või esitama selle tähtaja jooksul vastuväite.“

18 Kpc artiklis 492 on sätestatud:

„1. Maksekäsk on selle tegemisest alates nõuet tagav dokument, mis kuulub täitmisele täitepealdiseta.
[...]

[...]

3. Vekсли alusel tehtud maksekäsk kuulub pärast nõude rahuldamiseks määratud tähtaja lõppemist viivitamata täitmisele. Vastuväite esitamise korral võib kohus täitmise võlgniku taotluse alusel peatada [...].“

19 Kpc artikli 493 lõige 1 sätestab:

„Vastuväide esitatakse maksekäsu teinud kohtule. Võlgnik peab selles märkima, kas ta vaidlustab maksekäsu tervikuna või osaliselt, esitama need väited, mis tuleb esitada nende vastuvõetamatuks muutumise vältimiseks enne asjas sisulise seisukoha esitamist, samuti esitama asjaolud ja tõendid. [...]“

20 Poola 23. aprilli 1964. aasta tsiviilseadustiku (ustawa – kodeks cywilny, *Dz. U.* 1964, nr 16) muudetud konsolideeritud redaktsiooni (edaspidi „tsiviilseadustik“) artikkel 385¹ sätestab:

„1. Tarbijalepingu tingimused, mida ei ole eraldi kokku lepitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need kujundavad tarbija õigusi ja kohustusi viisil, mis on vastuolus heade kommetega ja kahjustavad tõsiselt tarbija huve (keelatud lepingutingimused). See ei kehti tingimuste suhtes, mis puudutavad poolte põhisooritusi, eelkõige hinda või tasu, kui need on sõnastatud üheti mõistetavalt.

2. Kui mõni lepingutingimus ei ole lõike 1 kohaselt tarbijale siduv, jääb leping muus osas pooltele siduvaks.

[...]“

21 Poola 28. aprilli 1936. aasta veksliseaduse (ustawa prawo wekslowe, *Dz. U.* 1936, nr 37) muudetud redaktsiooni artiklis 101 on sätestatud:

„Lihtvekslis peavad olema märgitud järgmised andmed:

1) nimetus „veksel“ keeles, milles veksel on välja antud;

2) tingimusteta kohustus kindlaksmääratud rahasumma maksmiseks;

- 3) maksetähtpäev;
  - 4) maksekoht;
  - 5) isiku nimi, kelle kasuks või kelle käsundi alusel peab maksmine toimuma;
  - 6) veksliväljaandmise koht ja kuupäev;
  - 7) veksliväljaandja allkiri.“
- 22 Poola 28. juuli 2005. aasta seadus kohtukulude kohta tsiviilasjades (ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, *Dz. U.* 2005, nr 167) näeb artikli 19 lõikes 4 ette järgmist:

„Kui võlgnik esitab maksekäsule vastuväite, peab ta kandma kolm neljandikku kohtukuludest.“

- 23 Direktiivi 2008/48 sätteid võeti Poola õigusesse üle 12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseadusega (ustawa o kredycie konsumencki, *Dz. U.* 2014, nr 1497, muudetud ja konsolideeritud redaktsioon, edaspidi „12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseadus“). Selle artikkel 41 sätestab:

„1. Tarbija vekslel [...], mis väljastatakse krediidiandjale tarbijakrediidilepingust tuleneva kohustuse täitmiseks või täitmise tagamiseks, peab sisaldama tingimust „mitte käsundi alusel“ või mõnda muud samatähenduslikku tingimust.

2. Kui krediidiandja võtab vastu veksliväljaandmise [...], mis ei sisalda tingimust „mitte käsundi alusel“, ja kui see vekslel [...] antakse üle teisele isikule, on krediidiandja kohustatud hüvitama veksliväljaandmise [...] lunastamise teel tarbijale tekkinud kahju.

3. Lõiget 2 kohaldatakse ka siis, kui vekslel või tšekk on sattunud teise isiku valdusse krediidiandja tahte vastaselt.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 24 Bielsko-Białas (Poola) asutatud äriühing Profi Credit Polska (edaspidi „finantseerimisasutus“ või „võlausaldaja“) andis 3. detsembri 2015. aasta tüüplepinguga M. Wawrzosekile (edaspidi „võlgnik“) tarbimislenu. See tüüpleping sisaldas tingimust, millega pannakse võlgnikule kohustus anda tarbijakrediidilepingust tulenevate võlausaldaja nõuete tagamiseks välja lihtveksel. Selle laenu tagasimaksmine oli seega tagatud võlausaldaja allkirjastatud lihtveksliga, mille summat ei olnud täpsustatud.
- 25 Kuna võlgnik makseid ei tasunud, teavitas finantseerimisasutus teda sellest, et lihtvekslile märgiti veel tasumisele kuuluv summa. See asutus esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule võlgniku suhtes maksekäsu avalduse, mis puudutas 3 268,38 Poola zloti (PLN) (ligikaudu 753 eurot) suurust summat, mis oli märgitud lihtvekslile. Nimetatud finantseerimisasutus lisas avaldusele nõuetekohaselt täidetud ja allkirjastatud veksliväljaandmise ning dokumendi laenulepingu ülesütlemise kohta.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab, et kuigi tema käsutuses olevas toimikus kõnealust tüüplepingut ei ole, on talle teada selle lepingutingimuse sõnastus, millega pannakse võlgnikule kohustus anda laenumakse tagatisena välja lihtveksel. Ta märgib, et kõikides Profi Credit Polska sõlmitud laenulepingutes oli see identselt sõnastatud, mis on toonud talle arvukalt maksekäsu avaldusi.

- 27 Nimetatud kohus märgib, et seda lihtvekslil põhinevat maksekäsmenetlust kasutavad Poola müüjad või teenuste osutajad sageli oma nõuete sissenõudmiseks. Üldjuhul lisatakse sellele avaldusele ainult nõuetekohaselt täidetud veksli, kuid mitte ühtki teist avaldusele eelneva võlasuhte (veksli aluseks oleva põhisuhte) olemasolu tõendavat dokumenti, sealhulgas tarbijakrediidilepingut.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et maksekäsmenetlus lähtub eeldusest, et võlausaldaja nõuet õigustav faktiline olukord on täielikult tõendatud kpc artiklis 485 loetletud ja avaldusele lisatud dokumentidega, mille hulgas esineb ka lihtveksel. Seetõttu kontrollitakse maksekäsu kohta otsuse tegemisel veel vaid seda, kas lihtveksli väljaandmine oli nõuetekohane ning vastavuses muudetud veksliseaduse artikliga 1 ja järgmiste artiklitega ning artikliga 101.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kohaldatavate riigisiseste õigusnormide kohaselt kulgeb maksekäsmenetlus kahes etapis. Lihtveksli kehtivuse hindamine – kui kohus saab seda omal algatusel teha – piirdub esimeses etapis selle vorminõuete kontrollimisega, kuivõrd kpc artikli 485 lõikest 2 ilmneb, et asja lahendav kohus teeb maksekäsu „nõuetekohaselt täidetud veksli alusel vekslitulu suhtes, kui veksli ehtsuses ja sisus ei ole alust kahelda“. Teises etapis on, et kui vekslitulu on esitanud maksekäsu suhtes vastuväite, saab ta esitada vastuväiteid mitte ainult vekslitulu tuleneva kohustuse, vaid ka veksli aluseks oleva põhisuhte – näiteks tarbijakrediidilepingu – vastu.
- 30 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb, kas veksli põhinev maksekäsmenetlus on kooskõlas direktiiviga 93/13.
- 31 Selle kohtu arvates erineb käesolev kohtuasi nendest, mille alusel tehti 14. juuni 2012. aasta kohtuotsus Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) ja 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsus Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98), milles liikmesriigi kohtute käsutuses olid lepingupoolte õigusi ja kohustusi sisaldavad lepingudokumentid, mistõttu oli neil võimalik jätta nendes dokumentides sisalduvad ebaõiglased tingimused kohaldamata.
- 32 Seevastu ta leiab, et tema menetluses olevas kohtuasjas on, et kui ta peab kontrollima osapooli siduvat õigussuhet, puudutab see kontroll üksnes veksliga seotud õigussuhet. Ta tõdeb, et kohaldatavate riigisiseste õigusnormide kohaselt saab ta kontrollida vaid veksli sisu. Seega, isegi kui ta olekski teadlik veksli aluseks olevast põhisuhtest, ei saaks ta riigisiseste õigusnormide tõttu teostada kontrolli seda suhet kinnitavate dokumentide üle. Seega on üksnes tarbija ülesanne esitada maksekäsu suhtes vastuväide, et saaks tuvastada teatavate lepingutingimuste võimalikku ebaõiglast olemust või teavitamiskohustuse järgimata jätmist.
- 33 Neil asjaoludel otsustas Sąd Rejonowy w Siemianowicach Śląskich I Wydział Cywilny (Siemianowice Śląskie rajoonikohtu 1. tsiviilkolleegium, Poola) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kas direktiivi [93/13] sätteid, eelkõige artikli 6 lõige 1 ja artikli 7 lõige 1, samuti direktiivi [2008/48] sätteid, eelkõige artikli 17 lõige 1 ja artikli 22 lõige 1, ei luba panna ettevõtjal (võlausaldajal) tarbija (võlgniku) suhtes maksma nõuetekohaselt täidetud vekslitulu tulenevat nõuet maksekäsmenetluses, mis on algatatud [tsiviilkohtumenetluse seadustiku] artikli 485 lõike 2 ja sellele järgnevate artiklite ning [12. mai 2011. aasta tarbijakrediidiseaduse] artikli 41 alusel, mille kohaselt on liikmesriigi kohtul lubatud kontrollida vekslitulu tuleneva nõude kehtivust üksnes veksli vorminõuete järgimise seisukohast, käsitlemata selle aluseks olevat põhisuhet?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 34 Sissejuhatuseks tuleb märkida, et kuigi direktiivi 2008/48 artikli 17 lõige 1 osutab võlausaldaja õiguste loovutamisele kolmandale isikule, selgub põhikohtuasjas käsitletavatest asjaoludest, et veksli saaja ja võlausaldaja on üks ja sama juriidiline isik.

- 35 Lisaks, kuigi direktiivi 87/102 artikkel 10, mis tunnistati kehtetuks direktiiviga 2008/48, käsitles vekslid – nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 34 ja järgnevides täheldas –, siis direktiivi 2008/48 sätted nendele instrumentidele enam ei viita.
- 36 Kuna direktiiviga 2008/48 ei ole ühtlustatud vekslid kui tarbijakrediidi tagatise, ei saa ka kõnesoleva direktiivi artikli 22 lõiget 1 kohaldada niisugustele asjaoludele nagu põhikohtuasjas käsitusel.
- 37 Seega vastatakse eelotsusetaotluse esitanud kohtu küsimustele üksnes direktiivi 93/13 sätteid arvestades.
- 38 Oma küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 93/13 artikli 6 lõiget 1 ja artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitusel, mis võimaldab anda maksekäsu välja vorminõuetele vastava vekslialusel, mis tagab tarbijakrediidilepingust tuleneva kohustuse täitmise, kui maksekäsu avaldust lahendaval kohtul ei ole pädevust kontrollida selle lepingu tingimuste võimalikku ebaõiglast olemust.
- 39 Sissejuhatuseks tuleb juhtida tähelepanu sellele, et direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 kohaselt näevad liikmesriigid ette, et ebaõiglased tingimused lepingus, mille müüja või teenuste osutaja on tarbijaga sõlminud, ei ole riigisisestes õigusaktides sätestatud tingimustel tarbijale siduvad.
- 40 Arvestades ettevõtjate suhtes nõrgemas olukorras olevate tarbijate kaitse aluseks oleva avaliku huvi laadi ja tähtsust, kohustab direktiiv 93/13 nähtuvalt selle artikli 7 lõikest 1 koostoimes põhjendusega 24 liikmesriike sätestama piisavad ja tõhusad vahendid, „et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mille müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad“ (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 56 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Selleks peab liikmesriigi kohus jätma ebaõiglase lepingutingimuse lihtsalt kohaldamata, et see ei tekitaks tarbijale siduvaid tagajärgi, ilma et kohtul oleks õigust muuta niisuguse tingimuse sisu (21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 42 Selles kontekstis tuleb esiteks rõhutada, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale peab liikmesriigi kohus omal algatusel hindama, kas direktiivi 93/13 kohaldamisalasse kuuluv lepingutingimus on ebaõiglane, ja sel moel tasandama tarbija ja müüja või teenuse osutaja vahelist ebavõrdsust ning seda eeldusel, et talle on teada selleks vajalikud õiguslikud ja faktilised asjaolud (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. detsembri 2016. aasta kohtuotsus Gutiérrez Naranjo jt, C-154/15, C-307/15 ja C-308/15, EU:C:2016:980, punkt 58).
- 43 Euroopa Kohtul on kohtuasjades, milles tehti 14. juuni 2012. aasta otsus Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349) ja 18. veebruari 2016. aasta otsus Finanzmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98) ning 21. juuni 2016. aasta määrus Aktiv Kapital Portfolio (C-122/14, ei avaldata, EU:C:2016:486) olnud võimalus täpsustada, et need põhjendused kehtivad ka maksekäsumenetluse suhtes – nagu põhikohtuasjas käsitletavatel asjaoludel.
- 44 Tarbijatele kõnealuselt direktiivist tulenevate õiguste tõhusat kaitset saab nimelt tagada üksnes tingimusel, et siseriiklik menetluskord võimaldab maksekäsumenetluse raames või maksekäsu täitmise menetluses kontrollida omal algatusel asjaomases lepingus sisalduvate tingimuste potentsiaalselt ebaõiglast laadi (vt selle kohta 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsus Finanzmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 46, ja 21. juuni 2016. aasta kohtumäärus Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, ei avaldata, EU:C:2016:486, punkt 30).

- 45 Käesoleval juhul täpsustab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et maksekäsmenetluse esimeses etapis kontrollib ta üksnes veksliga seotud õigussuhet ehk lihtvekslit ega saa käsitleda vekslialuseks oleva põhisuhet.
- 46 Lisaks tõdeb nimetatud kohus, et talle ei ole teada kõik kõnealusest laenulepingust tulenevad faktilised ja õiguslikud asjaolud.
- 47 Sellest järeldub, et niisugustel asjaoludel nagu põhikohtuasjas käsitlusel ei ole siseriiklikul kohtul õigust kontrollida lepingutingimuse võimalikku ebaõiglast olemust, kuna ta ei tea kõiki selleks vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.
- 48 Teiseks tuleb selle menetluse esimese etapi osas veel tõdeda, et Poola valitsus väidab, et kpc artikli 486 lõike 1 kohaselt, juhul kui maksekäsu tegemise tingimused ei ole piisavalt täidetud, määrab asja menetleva kohtu esimees kohtuistungis kuupäeva, välja arvatud juhul, kui asja saab arutada ka ilma kohtuistungita korraldamata. Kui kohtuistungis kuupäev on kindlaks määratud, korraldatakse menetluse suuline osa vastavalt sellele kohaldatavale tavamenetlusele või erimenetlusele, mis võimaldab samal ajal kontrollida veksliga seotud õigussuhet ja vekslialuseks olevat põhisuhet, sealhulgas tarbijakrediidilepingut.
- 49 Eespooltoodut arvestades – nagu ilmneb ka selle sätte sõnastusest – tuleb silmas pidada, et asja menetleva kohtu esimehe õigusele määrata kindlaks kohtuistungis kuupäev on seatud erandina kpc artiklis 484 sätestatud reeglist, et asi vaadatakse läbi kohtuistungis korraldamata, esiteks tingimus, et „maksekäsu tegemise tingimused ei ole piisavalt täidetud“.
- 50 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu selgituste kohaselt ei ole niisugune tingimus põhikohtuasjas täidetud.
- 51 Teiseks rõhutab see kohus, et menetluse esimese etapi suhtes tuleneb kpc artikli 485 lõikest 2, et tema pädevus piirdub vekslivorminõuete kontrollimisega. Nimetatud kohus täpsustab, et tema juures pooleliolevas menetluses käsitletav veksell on kehtiv.
- 52 Kuigi Euroopa Kohus on ELTL artikli 267 alusel pädev kehtestama direktiivi 93/13 artikli 7 alusel kriteeriume, mis määratlevad raamistikku, mis võimaldab omal algatusel hinnata, kas sellest direktiivist tulenevaid kohustusi on täidetud, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus igal juhul kontrollima, kas niisugune säte nagu kpc artikli 486 lõige 1 saab vajaduse korral talle niisugust raamistikku pakkuda.
- 53 Kolmandaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et tarbijakrediidilepingust tulenevat õigussuhet kontrollitakse üksnes juhul, kui tarbija esitab maksekäsu suhtes vastuväite.
- 54 Tuleb järeldada, et kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli olev menetlus puudutab üksnes selle menetluse esimest etappi, tuleb seda menetlust siiski – nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 28 märkis – kontrollida tervikuna, hõlmates nii vastuväite esitamisele eelnevat esimest etappi kui ka sellele järgnevat teist etappi.
- 55 Nimelt tuleb iga olukorda, kus tekib küsimus, kas riigisisene menetlusnorm mõjutab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, analüüsida, võttes arvesse selle normi rolli menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära erinevates liikmesriigi ametiasutustes (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Radlinger ja Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 56 Olgu märgitud, et menetluse teise etapi alustamisega ehk siis, kui tarbija esitab maksekäsu suhtes vastuväite, on liikmesriigi kohtul võimalik saada teada faktilised ja õiguslikud asjaolud, mida on vaja direktiivi 93/13 kohaldamisalasse kuuluva lepingutingimuse võimaliku ebaõiglase olemuse kontrollimiseks omal algatusel.

- 57 Kuigi Euroopa Kohus on juba korduvalt ning direktiivi 93/13 artikli 6 lõike 1 ja artikli 7 lõike 1 nõudeid arvesse võttes selgitanud viisi, kuidas liikmesriigi kohus peab tagama sellest direktiivist tarbijatele tulenevate õiguste kaitse, siis sellegipoolest ei ole väidetavalt ebaõiglaste lepingutingimuste hindamisele kohaldatavad menetlusnormid liidu õiguses põhimõtteliselt ühtlustatud ning järelkult kuuluvad need liikmesriikide õiguskorra alla, kuid siiski nii, et need ei oleks vähem soodsad kui riigisisese õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad eeskirjad (võrdväarsuse põhimõte) ning et nendega oleks ette nähtud õigus tõhusale õiguskaitsele, nagu see on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 47 (vt selle kohta 14. septembri 2017. aasta kohtuotsus *The Trustees of the BT Pension Scheme*, C-628/15, EU:C:2017:687, punktid 58 ja 59 ning seal viidatud kohtupraktika, ja 31. mai 2018. aasta kohtuotsus *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 58 Seoses võrdväarsuse põhimõttega tuleb sedastada – nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 55 –, et Euroopa Kohtul ei ole mingit teavet, mis tekitaks kahtlusi põhikohtuasjas käsitletavate õigusnormide kooskõla suhtes selle põhimõttega.
- 59 Mis puudutab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, siis olgu märgitud, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõikest 1 tulenev liikmesriikide kohustus näha ette menetlusnormid, mis võimaldavad tagada üksikisikutele direktiivist 93/13 tulenevate õiguste kaitse ebaõiglaste tingimuste kasutamise eest, tähendab õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, millele on pühendatud ka põhiõiguste harta artikkel 47. Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile tuleb tagada nii liidu õigusele tuginevate hagide läbivaatamiseks pädevate kohtute kui ka sellistele hagidele kohaldatavate menetlusnormide määramisel (vt selle kohta 31. mai 2018. aasta kohtuotsus *Sziber*, C-483/16, EU:C:2018:367, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 60 Kpc artiklist 492 ja artikli 493 lõikest 1 ilmneb, et kui võlgnik on maksekäsu suhtes esitanud vastuväite selle maksekäsu väljastanud kohtule, annab see sellele kohtule võimaluse selle täitmine peatada.
- 61 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 77 märkis ja nagu nähtub ka Euroopa Kohtu praktikast, peab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et määrata kindlaks, kas niisugune menetlus nagu põhikohtuasjas käsitlel on vastuolus õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile, tegema kindlaks, kas riigisiseses õiguses ette nähtud vastuväite menetluskord ei tekita arvestatavat riski, et puudutatud tarbijad ei esita vajalikku vastuväidet (vt selle kohta 14. juuni 2012. aasta kohtuotsus *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, punkt 54; 14. märtsi 2013. aasta kohtuotsus *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, punkt 58, ja 18. veebruari 2016 aasta kohtuotsus *Finanmadrid EFC*, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 52).
- 62 Nimelt juhul, kui asjaomase lepingu tingimuste võimalikku ebaõiglust ei ole võimalik tõhusalt kontrollida, ei ole tagatud direktiiviga 93/13 antud õiguste järgimine (7. detsembri 2017. aasta kohtuotsus *Banco Santander*, C-598/15, EU:C:2017:945, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Piisavate ja tõhusate meetmete hulka, mis peavad tagama tarbijate õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile, peab kuuluma võimalus esitada hagi või vastuväide mõistlikel menetlustingimustel nii, et tarbijate õiguste teostamise suhtes ei kehtiks tingimused, eelkõige tähtajad või kulud, mis pärsivad direktiiviga 93/13 tagatud õiguste teostamist (vt selle kohta 21. aprilli 2016. aasta kohtuotsus *Radlinger ja Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Euroopa Kohtu käsutuses olevast teabest ilmneb, et kuigi kpc artikli 491 ja järgnevate kohaselt on võlgnikul menetluse esimeses etapis õigus maksekäsk vaidlustada, on selle õiguse teostamisele seatud eriti piiravad tingimused.
- 65 Nimelt esiteks tuleneb kpc artikli 491 lõikest 1, et vastuväite esitamise tähtaeg on kaks nädalat. Lisaks peab võlgnik selle seadustiku artikli 493 lõike 1 kohaselt oma vastuväites täpsustama, kas ta vaidlustab maksekäsu tervikuna või osaliselt, esitama selle vastuvõetamatuks tunnustamise vältimiseks väited ja vastuväited ning asjaolud ja tõendid.

- 66 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 79 märgib, toob niivõrd lühikese aja jooksul kohaldatav menetluskord endaga kaasa arvestatava ohu, et tarbija ei esita vastuväidet või see tunnistatakse vastuvõetamatuks.
- 67 Teiseks tuleneb Poola 28. juuli 2005. aasta seaduse kohtukulude kohta tsiviilasjades artikli 19 lõikest 4, et kui võlgnik esitab maksekäsule vastuväite, peab ta kandma kolm neljandikku kohtukuludest, mistõttu peab müüja või teenuse osutaja kandma ainult ühe neljandiku nendest kohtukuludest.
- 68 Nagu ka kohtujurist oma ettepaneku punktis 80 märgib, on niisugused kulud juba oma olemuselt sellised, mis võivad panna tarbija loobuma vastuväite esitamisest. Seda enam kahjustab tarbijat see, kui ta peab igal juhul kandma vastaspoolest kolm korda suuremaid kohtukulusid.
- 69 Seoses sellega tuleb märkida, et esineb arvestatav oht, et asjaomased tarbijad ei esita vajalikku vastuväidet, olgu siis seetõttu, et selleks ette nähtud tähtaeg on eriti lühike; et nende tahe end kaitsta on pärsitud, kui silmas pidada kohtuasjaga kaasnevate kulude ja vaidlustatud võla summa proportsiooni; või siis seetõttu, et nad ei ole teadlikud oma õigustest või nende ulatusest; või veel ka seetõttu, et ettevõtjate esitatud maksekäsu avalduse sisu on piiratud ja seega on neile kättesaadav teave mittetäielik (vt selle kohta 18. veebruari 2016. aasta kohtuotsus Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 21. juuni 2016. aasta kohtumäärus Aktiv Kapital Portfolio, C-122/14, ei avaldata, EU:C:2016:486, punkt 37).
- 70 Sellest järeldub, et niisugune menetluskord nagu põhikohtuasjas käsitlusel toob kaasa kirjeldatud ohu, kuna tarbijalt nõutakse, et kahenädalase tähtaja jooksul alates maksekäsu kättetoimetamisest esitaks ta asjaolud ja tõendid, mis võimaldavad kohtul hindamist läbi viia, ning teda kahjustatakse sellega, kuidas kohtukulusid arvestatakse.
- 71 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis võimaldab anda maksekäsu välja nõuetekohase vekslialusel, mis tagab tarbijakrediidilepingust tuleneva kohustuse täitmise, kui maksekäsu avaldust lahendaval kohtul ei ole pädevust kontrollida selle lepingu tingimuste võimalikku ebaõiglast olemust, kuivõrd niisugusele maksekäsule vastuväite esitamise kord ei võimalda tagada tarbijale sellest direktiivist tulenevate õiguste järgimist.

Kohtukulud

- 72 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus niisugune riigisisene õigusnorm nagu põhikohtuasjas käsitlusel, mis võimaldab anda maksekäsu välja nõuetekohase vekslialusel, mis tagab tarbijakrediidilepingust tuleneva kohustuse täitmise, kui maksekäsu avaldust lahendaval kohtul ei ole pädevust kontrollida selle lepingu tingimuste võimalikku ebaõiglast olemust, kuivõrd niisugusele maksekäsule vastuväite esitamise kord ei võimalda tagada tarbijale sellest direktiivist tulenevate õiguste järgimist.

Allkirjad